

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

10. søndag i treenighetstiden – 5. august 2012

Prekentekest: Matt 18, 21-35

Lesetekst I: 1 Mos 50,14-21

Lestetekst II: 2 Kor 13,11-13

Fortellertekst: Matt 18,21-35

Å slippe tilgivelsens frigjørende kraft til

Ikke bare Midtøsten

”Å, denne talen handler om tilgivelse – det kan jeg.” Lett å tenke slik, kanskje. Men så dukker vi dypere ned i teksten – og i livene våre – og så kjenner vi på at dette er utfordrende både for oss personlig og for menigheten. Israelsmisjonen står i et aktivt forsoningsarbeid mellom israelere og palestinere, men det slår meg stadig at det er ikke bare i Midtøsten man trenger å jobbe med dette temaet.

Langt inn i menighetene og dypt i mange menighetsmedlemmer og blant ansatte i menighetene finnes det konflikter og sår som blir forsøkt skjøvet under teppet, forsøkt glemt eller glattet over – men sårene gror ikke. I mange familier, naboskap og kollegafellesskap er det folk som ikke lenger snakker med hverandre – selv om de tilhører samme kirke.

Skal vi da møte denne teksten med en slik varsomhet at vi ikke rører i opprørt hav, eller skal vi lete fram evangeliets frigjørende kraft i teksten og i våre egne liv? For det vi forkynner, det handler også om hvem vi selv er. Budskapet skal ikke bare forkynnes, men leves.

Utfordringen er både å tro at vi virkelig selv er tilgitt, og å tilgi den som har såret oss eller gjort noe vondt mot oss.

Hele kapittel 18 hos Matteus kalles gjerne disippeltalen eller menighetstalen, det vil si at Jesus peker på noe av det som er viktigst i livene våre som troende og som menighet. Det er verdt å merke seg at så godt som halve talen handler om å tilgi hverandre.

Tilgivelse er et valg

Tilgivelse er ikke å glemme ugjerningen som er skjedd eller legge lokk på den. Tilgivelse handler ikke om at noen fortjener å bli tilgitt. Når mennesker gjør ting som sårer andre, fortjener de ikke å bli tilgitt. Jesus ville også ha vært i sin fulle rett om han ikke tilga dem som korsfestet ham. Tilgivelse er et valg, ikke en følelse. Mange som har tatt dette valget, sier at det vonde som var gjort mot dem, slipper makten over dem. Tilgivelse handler ikke om å si

at ”det du gjorde mot meg er ikke så farlig, la oss glemme det”. Men tvert imot innebærer det å sette ord på at ”det du gjorde mot meg, gjorde fryktelig vondt, det medførte smerter jeg bærer med meg – men jeg tilgir deg”. Bitterheten slipper taket, men det ligger ikke noen resignasjon i det. Hvis man har vanskelig for å legge en opplevelse bak seg uten tilgivelse, forblir man fanget i sin egen verden. Og å arbeide for at det vonde jeg eller folket mitt er blitt utsatt for, skal gjenopprettes i den form det er mulig, er en naturlig konsekvens.

Forkynnelse og overgrep

Det er begått mye gal forkynnelse om tilgivelse. Å kreve av noen at de skal tilgi eller at de skal be om tilgivelse, er å begå et overgrep. Dessuten er tilgivelse ofte framlagt som at det gale som er gjort, skal glemmes. Det handler ikke om å glemme. Mye vondt som gjøres mot andre, skaper sår og inntrykk som aldri blir borte. Det handler om at du tar et valg om at du ikke skal holde det mot dem, ikke kreve hevn. Du har ikke dermed sagt at tilliten er gjenopprettet. Tillit må den andre part over tid eventuelt bevise at den er verdig. Men den som tilgir, er fri til å gå videre i livet uten at det vonde som er gjort, skal ha makt over seg.

Vår tekst

Vers 21-22: Spørsmålet om tilgivelse ble drøftet ganske heftig blant de lærde jødene på Jesu tid. Når noen ba om tilgivelse, sa en rabbinsk regel sa at man bør tilgi opptil tre ganger. Peter følte nok at han tok i, når han spurte om han skulle tilgi hele sju ganger. Jesus sprenger alle grenser når han snakker om Guds tilgivelse, og han gjør det samme når han snakker om tilgivelse oss imellom. Det er vanskelig nok i noen tilfeller å tilgi den ene gangen – men gang på gang? ”Sytti ganger sju” – da blir det umulig å holde regnskap. Se 1 Mos 4,23f – hvor Kain ble hevnet sju ganger og Lamek 77, der skal Jesu disipler tilgi – og tilgi igjen.

Det å gå konkurs innebar en svært stor belastning. Det var harde fangevoktere som praktiserte tortur. Etter orientalsk tradisjon, men forbudt etter jødisk lov, skulle også kone og barn selges sammen med eiendelene for å betale ned på mannens gjeld, når gjelden var stor

Vers 24: Titusen talenter tilsvarte 60 millioner dagslønner (denarer). Jfr Bibelen 2011, Bibelselskapet.

Bunnløs gjeld

Kong Herodes' inntekter fra sitt myndighetsområde skal til sammenligning ha innbrakt 900 talenter årlig. Personen står i bunnløs gjeld; en gjeld som speiler vår skyld innfor Gud.

Mannens bønn om å få mer tid på seg, er desperat. Han ville aldri kunne betale dette tilbake. Ingen vil vel heller ettergi et sånt beløp! Dette forteller om Guds grensesprengende kjærlighet (”inderlige medfølelse”) og nåde.

Vers 28: Utenfor møter han en som skylder ham hundre dagslønner. Det er mye – men bare en 600.000-del av hva han selv hadde skyldt. Men han selv viser ingen nåde. De som ser på,

kan ikke tro sine egne øyne. Hvordan kan han være så ubarmhjertig når han selv er blitt ettergitt så mye? Det handler om oss.

Kongen innkaller på nytt og ettergivelsen oppheves. Man kan ikke gjøre seg fortjent til barmhjertighet og nåde, men tap av nåden kan fortjenes når man viser ubarmhjertighet. ”For dommen skal være ubarmhjertig mot den som ikke har vist barmhjertighet, men barmhjertigheten triumferer over dommen.” Jak 2,13.

Den største ulykken for en kristen er ikke å lide urett på grunn av noe andre har gjort. I seg selv er det vondt og smertefullt, men en uendelig større smerte og ulykke er å gå og bære på nag til en annen. Gammelt hat kan kapsle seg inn og bli en livsfarlig verkebyll, livsfarlig i et åndelig perspektiv. Jesus har lært oss å be: ”Forlat oss vår skyld, som vi og forlater våre skyldnere.” Matt 6.12

Ideer for prekenen

Jeg møtte Victor Kalisher, generalsekretæren i det israelske bibelselskapet, på gata i Jerusalem en sen kveldstid. Vi hadde ikke snakket lenge sammen før vi var langt inne i Salme 133: ”Se, hvor godt og liflig det er når brødre bor fredelig sammen.” Han snakket om forholdet mellom messianske jøder og palestinske kristne – at vi må leve forsoningen ut. Gjør vi ikke det, medvirker vi til at Jesu legeme blir handikappet, sa han. Det festet seg hos meg. Så alvorlig er det faktisk, når vi ikke lever forsoningens budskap ut, også kristne søsken mellom.

Noe av det sterkeste vitnesbyrdet vi kan møte i Midtøsten, er kjærligheten mellom messianske jøder og palestinske kristne, det taler mer enn ord. Så har jeg dessverre også møtt nordmenn som har tatt avstand fra troen i møte med uforsonlige kristne – våre liv er vitnesbyrd om noe – for Kristus eller mot ham.

Guds tilgivelse

Det store og frigjørende i Guds tilgivelse må få sin gode plass i prekenen – det uttrykkes klart gjennom denne lignelsen. Det å tro seg tilgitt, er noe mange opplever som vanskelig. Løft gjerne fram skriftemålet som en god hjelp – men det må ikke bli enda et krav, bare et redskap som kan hjelpe oss i å motta tilgivelsen.

Dernest må Alvoret i å leve uforsonlig påpekes – men da også med en hjelp til å skjønne hva det å tilgi en annen innebærer.

Å tilgi er å gi avkall på bitterheten – en aktiv handling. Du holder ikke lenger mot den andre det at den har gjort vondt eller galt mot deg. Når jeg tilgir, forandres min holdning til den andre.

Sviket mot Josef

Ved starten av gudstjenesten leste vi om Josef og brødrene. En nydelig historie. Noe av det verste et menneske kan oppleve, er å bli sveket av sin nære familie eller nære venn. Josef opplevde det. Han ble kastet i brønnen og etterpå solgt som slave, av sine egne brødre, før de dro hjem til felles far for å si at han var død. Dette var virkelig svik. Josef har mye å lære oss.

Vil menigheten din være annerledes etter å ha møtt denne teksten i dag? Be om at Den Hellige Ånd skal virke til fornyelse, et rikere fellesskap og ny frimodighet. Husk Jesu egne ord: "Den som hører dere, hører meg." Luk 10,16

God søndag!

Jorunn Andestad Langmoen

Assisterende generalsekretær i Den Norske Israelsmisjon

jorunn@israelsmisjonen.no